

САНА ОЛОХ

Чурагчы чачуучу хаһаа

ХАҢЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

ҮРДҮК ТАҢЫМНААХТЫК ЫҢЫТЫАХХА

Быйылгы ыһыахтары Саха сириг Президент В.А.Штыров саха норуотун улуу айымньытыгар олонхого анаата. Бэрт соторутаарыта ЮНЕСКО бийиги олонхообутун киһи аймак биһир сүмкэн шедеврэ диэн билинэн турар.

Улуус баһылыгын И.Н.Аммосов муус устарт 12 күнүгээри дыһаһыгар нэһиликтэринэн олонхо ыһыахтара бэс ыйын 12 күнүттэн 21 күнүгэр дылы буолаллара эрэйиллэр. Олонхообут аан дойдута билиниллибит улуу айымньыбыт буоларыттан киэн туттан турар быйылгы ыһыахтары ураты суолталаах тустаахпыт. Норуот быһыытынан сахалар ураты культуралаахпыт, ону сайыннараарга, харыстанылды сылдыарга хас биһирдиги кыһаллан

үлөһүбүтү. Аны культура таһыма үрдүүрүтас эйгэбитигэр эмиэ көстөр буолуохтаах. Ол көстүү сахалар ытыктыыр айылбаһытыгар, олохтор тэргэммитигэр баар. Ыраастык, харыстабыллаахтык өнөстөн олохторго эппизтинэс үрдүк, ол курдук атын омукуртарга "улуу олонхоолоох норуот хайдах олохтор эбит" диэн интэриэс улахан. Бу ытыллар ыһыахтар нэһиликтэринэн бар дьоммутугар сайдыылаахтык, ыраастык, харыстабыллаахтык олохтор, дыһаһанар санааны салбаан күүһүрдөн биһирэхтэрэ диэн эрэнэбит.

А.ЗАХАРОВ.

ВЫПУСКНОЙ БИЗЧЭРТЭ ПЕНСИОННОЙ ПОЛИСТА БЭЛЭХТЭЭН

Сир айы оскуоланы бүтэрэр тилэх чуораннар чугаардылар. Оҕолорбут барахсаппар сотору бүтэһик экзаменнарын туттаран, ытыктой бизчэртэ үөрэ-көтө мустуохтара. Бу оҕо, төрөппүккэ даһаны олохторугар биһир саамай долгутуулаах, кэтэһинилээх түгэн.

Бу кэрэ-бэлэз күнгэ олох суолугар саҥа үктэнэр эдэр дьонго олус туһалаах уонна сыаналаах бэлэһинэн кинилэри "Эрэл" государственнай пенсионнай фондада киллэрэн, пенсионнай полистары бэлэхтээһин буолуо этэ. Холобур, оҕо аатыгар төрөппүттэрэ, элэлэрэ-эбэлэрэ эбэтэр чугас аймахтара кытыһан даһаны саамай кырата 500 солкуобайы угаллара буоллар, фондаттан биһир оччо босхо бэриллэн, киһи пенсияга тахсытыгар уонунан-сүүһүнэн тыһыынча харчы муньулу-

луоҕа. Ол туһунан "Эрэлтэн" сылын аайы биллэрин суруктар тийэһинэр. Киһи эрдэттэн инникитин санаан, олоххо тартыһыта күүһүрдөн, үлэһит буолууна бэйэтэ эбэ сырыгыта, кырдыар сааһыгар иккис эбии, ботуччу пенсияны ылан, кэллэһин олоҕо хааччыллылаах буолара саарбаҕа суох.

Ытыктабыллаах төрөппүттэр! Оскуоланы бүтэрэр күндү оҕолоргутугар пенсионнай полистары бэлэхтээһинтэн олус хайдаллаах, кэскиллээх дыһаланы оңоруксугут, ымчаттаргыт инники дьылбаларың түстэһиэххит.

Киһи маньык бэлэһи оңоруон баалаахтар биһирэх кэлин, 41-985 тел. эрийэн билсинт.

"Эрэл" ГСПФ.

Сонуннар

Сонуннар

Сонуннар

УТУӨ УТУМНААХ ЫАЛ

Саас барахсан кэлэн, киһи сырыланы тыгар күнү симиктин көрөн, саҥа атан эрэр мутукча сыгыттан үөрэн, айыан-тууон эрэ баҕарар. Айар куттаах дьонго саас изиини сипсийэр кэмэ дьэхпитин диибит. Чурапчыга дьыс - кэргэн нэдиэ-

"УДЬУОР УТУМА" КЫЛААС ЧААҢА

Бу күнүгэр улуустаагы гимназия 8 гуманитарнай кылааһыгар (салайааччы Ф.Н.Болдовская) "Удьуор утума" диэн аһаас чаас буолан ааста.Төрөөбүт дойдун историктын үөрэти, өбүгэлэр төрүчүлэрин ырытан оңоруу, төрдү - ууһу биһи диэн сыаллаах барда. Бу дыһалга кылаас оҕото барыта кытынна. Кыттааччылар "Мин төрүчүм" диэн араас схемалары,карталары оңорон адалан кэлсээтилэр. Оҕолору кытта ийэлэр, эбэлэр,эһэлэр кытынчылар. Холобур, Лена Матвеева эһэтэ Афанасий Николаевич туһуу, спорт маастара. Киһи туһунан Лена эдийинээн Мотрена Николаевнаһын кэлсээтилэр. Саамай интэриһинэй диэн Матвеевтар бу чинчийини ылан үгүс аймактарын булбуттар. Айыына Аринкина эбэтин дьикти дьарыктарын, Марина Тосукеева аҕата Уейээ - Булууттан төрүттээһин билэн хааллыбыт уонна биһир долгутуулаах түгэниэн Арылаахтан Марина Тосукеева ийэтэ Лидия Васильевна төрөппүттэрэ эдэр сылдыан бэйэ - бэйэлэригэр анаабыт хоһооннордоох дьэниктарыттан ааһан интинэрбиттэрэ барыбытын долгутта. Бу курдук биһиртэн биһир интэриһинэй буолан биһирэмни билбэккэ хааллыбыт. Онтон Анисия Павловна Филиппова кытайдар, сахалар чэй иһэр сирдэрин-туомнарын билсиппинэрэһытта. Дьон, уруу-аймах сахалыы ааттарыгар блиц - турнир ыйыты ытылынна. Бу кылаас чааһын Айыына Аринкина аҕастара А.П.Перевалова, А.П.Филиппова иккээн - саҥалаан ытытылар. Оҕолор, төрөппүттэр, ыалдьыттар элбээн билбиктэрин - көрбүттэрин, элбэх чинчийэр үлэлэр ытылыбыттарын, саҥа аймактарын булбуттарын, өссө да салгыы чинчийэр баалаахтарын эттилэр. Салгыы сайын "Өбүгэ алааһыгар ыалдьытааһын" хаартыскара түһэрин, урууулааһын, дьүһүнүү оҕолор соруудахтары ылытылар.Удьуор утумун үөрэтүүгэ кылаастарын салайааччыта Ф.Н.Болдовская үгүс үлэни ыппыта таах хаалбаҕа, бары да эдэр төрөппүттэр бу өттүгэр саҥа ылсан бэйэлэрэ да билбэтэхтэрин билэн астыннылар, учууталларга махтаннылар. Бу дыһал кэнниттэн СР народнай суруйааччыта Семен Петрович Данилов эппит тылларын санаатым "Төгүрүк тулааһа да киһи төрдүн - ууһун билэхтээх, ымчат өбүгэ кэрэһин ытыктыахтаах".

Е.ЕГОРОВА.

ЫЛЛАА, ТУОЙ ОҕО СААС

латын декадатыгар сөп түбэһинэрэн ыам ыйын 16 күнүгэр Чурапчы алын сүһүөх оскуолатыгар (ШКМ) 4 "в" выпускной кылаас төрөппүттэригэр үөрүүлээх дыһал буолла. Кылаас салайааччыта Елена Иннокентьевна Попова илээн - саҥалаан ыпта. Методист учуутал "Ураакхай саха оҕото" пособие автор М.Д.Неустроева салайар "Айар сатабыл" куруһуок оҕолорун айар кэлэһэтэ уонна айар куттаах Маша Сабарайкина айыт хоһооннорун хомуурунньугун сурахтэһинтэ буолла. Бу кыраакый кыысчаан 30 - ган тахса хоһоон суруйбут. Хоһооннорго талтыыр төрөппүттэригэр, эһэтэригэр, эбэтэригэр, биһиргэ төрөбүттэригэр анамыт, төрөөбүт дойдутун, Чурапчытын алаастарын, оһоһоһор улахан уу кэлигин, киһи - аймак барыта үөрэ көрсүбүт улахан дыһалык туһунан бэркэ табан суруйбут.

Кыыстарын, сизиннэрин үөрүүлээх күнүн үллэстэ ийэтэ Чурапчы орто оскуолатын нуучча тылыгар учуутала Светлана Васильевна Соловьева, Таатта улуһун Кыыһыттан Маша эбээлээх, эһэтэ Мария Петровна уонна Василий Васильевич Сабарайкиннар, иккээн педагогический үлэ ветераннара кэлбиттэр. Түүн кытта түһээн көрөр, саамай талталаах сизиннэригэр Машыкаа айар үлэтигэр көмөлөөх буоллун диэн эһээлээх эбэтэ компьютер бэлэхтээтилэр. Онтон биһиргэ үөрэнэр оҕолоро, Георгий Иванович Барашков салайар вокал куруһуогун дьарыстанааччылар бэйэлэрин ылбаһы ырыаларын ылаатылар, истин хоһооннорун аахтылар. Төрөппүттэр Болтоноҕо буолбут "Ыллаа, туой оҕо саас" диэн ырыа күрэдин Гран - при хаһаайынын -кы кылаас үөрэнээччитин Павлик Алексеевы дохсун ытык тыһынан көрүстүлэр. Төрөппүттэр комитеттарын председателэ Н.П.Захарова Машаны хоһооннорун хомуурунньугун сурахтэһинигин эһэрдээһэтэ уонна кылаас төрөппүттэрин ааттарыттан сэмэй бэлэһин туттарда. Салгыы Чурапчытаагы орто оскуола учууталлара кыттылаах выпускной кылаас оҕолорун төрөппүттэрин уолсай муньахтара буолла.

Төрүт - уус хомоҕой тыллаах уугууһун үөскээбит Чурапчы улуһун учууталлара оҕо айар дьоруун сайыннарыыга утумнаахтык үлэлээһинин уонна бастатан туран дьыс - кэргэн үтүө инниктин түмүгэр биһиги улууспуттан маньык үлэһиттэн айдарылаах, дэгиттэр дьоруудаах оҕолор үүнэн - тахсан иһиэхтэрэ.

А.ПЕРМЯКОВА.

куоластаах уолу көрөөччүлэр дохсун ытык тыастарынан добуһуулаатылар.

Итин тыһынан дипломнарынан Болтоно уһууһун итиллээччигэ Капрынова Сахал (сал. П.Н.Борисова), Сабарайкина Маша, 4 кылаас үөрэнээччигэ (сал. Г.Барашков), Болтоно уһууһун итиллээччигэ Лилия Ксенофонтова (сал. Р.И.Борисова) ыраларынан, Хатылы уһууһун итиллээччигэ Нагаша Калачева (сал. А.Делеева), 3 кылаас үөрэнээччигэ Алексина Алексеева (сал. Г.И.Игнатеев) буоллулар. Хатылы оҕолорун толорууларыгар "Чороонноох үнүү" көрөөччүлэр улахан сэнээриилэрин ылылар, "Ардактаах түүн" үнүүгэ кырачаан баһы кыргыттар бары эонтиктаах киһирбиттэрэ сонундук көһүннэ (сал. С.Березкина). 3 кылаас үөрэнээччилэр "Дьыһ-рэнкэй" үнүүүлэрэ (сал. Н.Е.Тимофеев) атыттарга хаалсыбата.

Фольклорга 5 саастаах Арина Павловна "Алына уонна кынырдаас" (сал. С.А.Монастырева) диэн үгэтигэр лауреат буолла. Туттара-халтара, саҥатын араастаан уларытара көрөөччүлэри дэлби күллэрдэ. Улахан сэнээриини Хатылытан кэлбит кырачаан Анна Новгородова ылла, "Ооһуй оһус" үгэтин сүрдээх үчүгэйдик аахта. Олонхоҕо Тая Пермякова лауреат буолла. Болтоно оскуолатын маньыгы кылааһын уолаттара норуот ырыатын бэртээхэйдик толордулар (сал. А.Н.Егорова).

Конкурсут түмүгэр "Бастык ырыа салайааччыта" номинацияга Г.Барашков, "Үнүү туруорааччы" - А.Делеева, "Бастык көстүүм айааччы" - В.Н.Седалищева аҕаһылар.

Кырачаанарбыт араас номинацияларга тиксэн, араас дьэрэкээн суулардаах бэлэхтэри тутан, үөрэн-көтөн тарбастылар.

Бу конкурска күүс-көмө тирэх буолбут предпринимателлэргэ - Н.Н.Игнатеева, Д.А.Протодьяконова, "Анастасия" маһаһын (Л.И.Чохова) "Ирина" маһаһын (И.И.Попова), "Ситим" (З.Н.Сивцева) коллективтарыгар, нэһилик бары тэрилтэлэригэр, төрөппүт комитеттарыгар, бааһынай хаһаайыстыбаларга "Дулбалаах" (В.В.Платонов), "Сирэм" (Б.П.Горохов), "Кындал" (К.Г.Колесов), "Иһичит" (Н.Н.Данилов), "Бэтигэмэ" (Н.Н.Ефремов) хаһыат нөнүө махталбытын тиздэбит. Итин китин даһаны кырачаан дьоммутун үөрдэн-көтүтэн, тирэх буолуохтара диэн эрэнэ хаалабыт.

Бу күн Болтоно нэһилигин дьонно-сэргэтэ оҕолор барахсаппар ырыаларын-тойуктарын истэн, астынныбыт, сэргэхсийдибит. Өссө да үчүгэй бэлэмнээх, сонун ырыалаах-тойуктаах кэлэргитин кэтэһиэхпит.

А.ПОПОВА,
төрөппүт сүбэтин председателэ.

УБААСТАБЫЛЛААХ ААҒААЧЧЫЛАРБЫТ

Олохтоох "Сана олох" хаһыакка сыл иккис анарыгар көхтөөхтүк сурутаргытыгар ынырабыт.

Ыам 22-26 күннэригэр суруйтарбыт квитанцияларынан сүүйүүлээх биринстэр оонньонуохтара. Анал комиссия үлэлиэбэ.

Агеннар квитанциялары ыам ыйын 25 күнүгэр диэри тиксэрэргитигэр, хаалбыт квитанциялар оонньоммоттор.

"Сана олох" РИХ ГУ.

Саас туох барыта уһуктар, тыллар, тупсар, кизрэхтэр кэмэ. Кэтэһинилээх сааскы күн сылаас сарданаларын кыһыны быһа суохтааммыт оттуун - мастыын, киһилиин - сүөлүлүүн бары: "Дээ кэллэ ээ, күүппүт кэрэ күүнэрбит", — диэн сылам нууралга куустардыбыт. Айылбаһыт тыйыһын курдук саха киһигэ сэмэй, ыһа - тоҕо кэпсээбэт, сирэйгин - хараххын көрөн, кэпсирим дуу, суоба дуу диэн, сэрэммитин туттан кэпсэтэр. Саха сиэринэн көрүстэхпитинэ, артымый наллаан: "Хайа, оһуруотун хайдаһый? Сүөһү - ас хайдах турар?" — диэн хайаан - да толору эппизт ирдэниллэр ыйытылларынан бэйэ - бэйэбититтэн токоолоһобут. Айылба оҕолоро буоламмыт хаас саас аайы буоларыны туох эрэ кэрэни, ырааһы кэтэһибит. Хаас санааларыт саарыстыбаларыгар бүгөн ырааһы, туолбаты ыралыбыт.

Онтон бу хэмжэ бэлдэһини таах
савсы куннэри баттаһа дигэ - кэргэн
дэлбэр хотуттара, дигэсүн агалара үлэ-
вэртитэ, дигэсүдү түбүктэртитэ бэ-
ис булан оюруоттарын бүвэйдни-
лэр.Тыа сиритэ барытыгар буолары-
ны ким оюруоттаах, ким сүөһүлээх -
астаах, бары биир савсы түбүккэ ы-
ларан, күнү - дүүлү бэлдэһэн, кинээ
хойукаа дэһы кууска үлэтиниллэр.

Саяскы халлаан тургүнигик уларыйар. Онон күн-сырейлачы тыган турдагына, бекке үчүгү күнү мүнчү тутумаары, урэх кыгыныгыр туар оскуола телицаларыгар үлэлиг -ханымык сыйдыар оболорго тинийдик. С.А.Нозгоровдор аатынан Чураалчы орто оскуолатыгар "Күөх эйгэ" дүөз аата этэрин курдук айырга маанылаах сибэккилэрин, обурут аһын арааһын алардор, үүннэгэр курутук оболорун кыта көрүстүм. Бу курулук иккис сылын үлэлиг, Салайдачынан оскуолага өр сыйлаага учууталлаабыт, биолог идэлээх, билигин цетолод быйыгынан үлэлиг Викториа Ксенофонтовна Пермякова сыйдыар.

Осгуула нгэ - тага хувь үүнээй буоларыгар осгуула администрацията, директор Т.В.Павлова сүрүн болгомтолорун уураллар кестөр. Учууталлар үөрэнээччилэртэн олордолуубут үүнээйилэргэ харыстатыл-лаахтан сыйыаннаһалларын ирдийил-лэр. Ол курдук ылуусхинитар аллеяла-рын, учууталлар скаердэрин оморбут-тар, Барыта 300 мэс олордолуубут, ону талынан 100 бас. Бу коллектив бүтүүнүн үлэгэ буолар. Онтон үүнээй-илэри көрүү - харайыгы контуруола ку-рулуок оюолорун эбээһинэстэригэр киирэр.

В.К.Пермякова.

Куруһуок үлэтин быһаччы салаһа, үлэли сүлдүөр киһиниң, этиллибитин үрдүк. Виктория Ксенофонтовна булар. Киһи байэтин үлэтин кэспирнэ-эссэ рессада олордүүгүг оскуола чууталлара, үөрдээччилэрэ бары им иһит, им сибээх сизмэтэ, киһи маадалаах литература булан - талан дабылгытарыттан сабалаата. Куруһуок кабинетыгар муостанан, түмүгүнэн, өстүөлүнэн биһр пына барыта рессада уонна сибээки арааһа тэлгэм-лит.Үүнээйилэрин бэрээдэктирин ыһыһыгар Виктория Ксенофонтовна биһр - биһр сибээкилэрин аатын биһр "Бу молочай, бу фикус. Онтон бу омондор рессадалара. Үүнээйи син биһр тыһыннаах организм. Киһи үрээтин ууран бүүбэйдиригэр надыһай. Сылы быһа оролор оскуолаба раас кыһыһы сибээкини олордүү-ан, хантан төрүттээхтэрин, хайдах сулуобуһа үүнүүхтээхтэрин, почва-ын састааба хайдах буолуохтаарын өрттэллэр, көрөллөр-харайаллар. эрчиктэриниң, умкастарынан, сбир-эхтэриниң силс тагтаран ууһатал-ар, элбэтэллэр уонна кэтээн көрөллөр. Киһын устата элбэ-литератураны ааһан, хасиһан, сыраллаһан 5 кыһым араас темаларга дахылаат су-йан араас таһыннаах научнай - ектической конференцияларга кы-быттара. Үөрдэх сыһын туһура хас тематической хайыһаттары онорон утталлар уонна үөрдээччилэр атомтолорун тартылар. Обуроот-ин арааһын олордор пришкольной астааһа туттарар былааннаахлыт.

Билырын оркуола кассатыгар 20 тыһыынчаны тутарбылпыт. Ону таһынан быйыл обурсу, помидор, перец сикмэтин атыга дьэн олортубу. Онтон сибээкилэрбитин атылаабанка оркуолабыт көбөрдүүтүгэр туттаары үүннэрэ сылдыбыт. Сибээкилэртэн ордук кыһынты сибээкилэри үүннэрэ салтыбыт. Күтүп сибээкилэрбит сизмэлэрин хомуйан хаһаанан уурааччыбыт. Инникитин оркуолабытыгар оранжерия тутуута былаананар. Онтон

үүнээйилэри хөрүү - харайны үлэтэ күүсэ барар", — дээн Виктория Ксенофонтовна куруһуогун үлэтитэн кэлсэтэ.

Бөсө дэ элбэни — үүнэйиини эй халандаарынан сирдэтэн олордуу, көрүү — харайыи тулунан кинини кытта кийи теһе бабарар кэлсэтиэн сөл. Виктория Ксенофонтова уоспайынан айылбаны кытта ыкса сибэстээх кичи диэтэхпинэ, бука, сыыспатым буолуо. Кичи ис дуушатытан өйдөөн — санаан, айылбаһа сөлкө сыһыаны өбөлорго уйууку үлэтин бэйэтэ тобулан, курулуусун былаанын өбүгэлэр үгэстэринэн, ыйдар халандаардарынан сирдэтэн, дыл хэмизринэн уонна онно дүөрүрээх үгэстэри тулунан, күөх үүнээйи үүнэрини түбүктээх үлэрини өбөлөр бэйэлэринэн ыланан, дьобурдарын сайыннара үлэиниллэрин сиһинэр соруктаах үлэини — хамсыы сыл- сылбар.

Бу хурлуулж сая устат 12 тоглогч
дээрхтэйгээ. "Онгон 8-с "А" хялаас
өргөнзэчлэлэр Настя Алексеева,
Мургуяава Федорова, Маша Назова
уонна Симляга Кардашевская
иир да күнү көтүлүккэ үмүсүгуйан ту-
ен дээрхтаналлар," - дээн Викто-
рия Кеоснофтонова билсигиннэрдэ.
Ыргыттар үөрэн миничилэн күйи эр-
стэнэр тына олордубут үүнэийлэн
туһунан тугу билэллэрин сийилин
элсээтилэр. Онон "Сага олох"
аһмат аабзаччыллара, сөөккү орууот
убуктарин туһунан Чурагчы орто со-
сулатын үөрэнзэччилэрин, "Күөх ай-
а" курутуок дээрхтаначчыларын
үлүлээх субэлэрин салгыы билсэбит.

дэлбт, 1 см. халынгаах буруунд саба гаринаарыг, хос температурта 22 - 25 кираадыс буулгохтоох, түүн 12 - 14 кираадыс буулар. Үүнээйи быкта да сырдыкка, күн уотугар кеһөрүүлэр. Рассада үүнэрин устата хаста да аһарылар.

Овурсу рассадын
үүнээр буургут саста-
аба маньхс кунус
363-

тэр торфа 2 чаага, эрбийн көөбүлүн 1 чаага. Бири биэдэрэ маанык бэлэм нэммит буорга 1 остолобойу ньуоска мас күлүн эбээт. Буору бэлэниниргэ бири сылан итэһаа суох сыппыт эрбийн көөбүлүн туһанар ордук. Бөдөн мас сыыһын, хатырыгы, атын бөү арааран ыраас эрэ көөбүлүн ылагыт. Сибидэй көөбүл сымалалаах, онтон да атын эттиктэрдээх. Ол сизмэз куһаҕанык дьайар.

Билигин атынга оубуру расада-
тын олоордорго бэлэм "Жаңа земля",
"Родная земля" дээн буор баар, олору
атыылаһан туланыахтыын сеп. Оч-
носуна буоргутун маньык бэлэмни-
ит; бэлэм буор 1 чааһа, кумах уонна
орбин көөбүл 1 чаас ангардыта(хас
онордунта 0,5).

Оурсу сизмэтин рассадалыы са-
таабакка теплицэда тута ыһыахха эмиз
сеп. Оччосуна бастагы бириэмээ түүн
сылааһы тутар сылтаан сизмэ ыһы-
лыбыт мизстэтин икки хос чараас
таналынан сабыаххыттаннала.

Сизмэ тылынньадына, баастаан эл-
лилэс керүтүнээх иккэн сизмэ өлүүтэ сэ-
бирдэх тахсар. Онтон хас да хонон ба-
аан кыра умнаас үүнэр, ол умнаака утуу
субуу дьыгнээх сэбирдэхтэр тахсал-
лар. Раадаа үүнэрин тухары хаста да
бии аһатаһыт.

Бастагы эбин аһылыгы уммаска 2 дымгнээх сэбирдэх тахсыбытын эрэ эиннэ бизэрэбит. Эбин аһылык састаада уонна нуормата: 10 л ууга 1 ыстакаан убасар ынах саада, 1 чаайнай нуууска мочевина суурдааһынын куурабыт", — диир Ньургуйаана кэлэстэ.

ПОМИДОР ОЛОРДУУТА

H. Antecora:

Бары сөбүлзэн сиыр помидорбут
лунан эдэр ооруотчут Настя Алек-
сеева манньк кэлсири: "Помидору ку-
н тутар ортогуттан олордуллар. Теп-
лицада ордук табылган үкүр суорла-
а "Русич", "Верлиока", "Перемога",
"Синее сердце" диэннэр, аһаас сиргэ
рунговая-рибоская", "Сибирская
ороселка", "Белый калин" суортар
былган үүнэллэр. Сизмэлэрин
ордуох иннинэ 10 - 12 чаас ууга или-

тиллэр, 3 - 4 хонук сингтээх танаска тутуулар, 5 - 6 см. ардытаан 1 см. ди-рингиз олордүүлэр, пленканан саба-быт. Кеһерөн бэрэн 1 - 2 күн сөрүүн-сиргэ сабан тууроурулар. Биир нэдиэ-лэ уу куппатааха сийлэстэрэ түргэник үүнэллэр. Сыдык сиргэ тутуулар, уу-ну наһаа куттааха лаглайбат, ото эрэ үһүө.

Помидору алордоо-чулар
ордук сзбирдах сыгымын-
тын (бураа, пятнистость)
дизн ыарымтан сзрзни-
зктэрин наада", —
Настя сзрз-
тэр. "Бу ыарыы
теплика салгына
жуулайдагына
күөдүүзэр.
Маннай үүнэ-
зин аллараа

сэбирдэрин үеһэс өтүгэр арнаас лоскуй учаастак, оттон алларга өтүгэр үрүн түнүк үөскүүр. Калинин хараатыны күрүн өннөмөр, онтон сэбирдэх саһаар уонна катар. Помидор бу ыарыыга халтарбатын наадатыгар теплицаны сотору - сотору аанын, ойбос өтүн эркинин аһан сөрүүктэтиит. Уу куттуугут дэбаны эмиз аанын аһан салгын куулайарын тохтообут, таһыттан кириэр ыраас, сөрүүн салгын теплица ис салгынын чэбдигирдэр. Соророр буору пленканын, торфаны уонна кунуһунан сабар эмиз көмөлөһө.

Ону энэ бу яары таргаматын наадатыг ар помидору улахан арыттан олоордуулахтаах, хонюх умнастан уонна алаан сабирдэхтэр, чуолаан сабарбиттэр, сабаран эрэлээр утааһытпаакка тонуулар. Ууну теплицеда бүткэн турар помидор сабирдээр олох арданатыллыбат. Бу яары көлүннү табаны помидору бордоскай убас 1 яарынан суурадабынан уһан эмгигит. Ону таһыан, помидор сабирдээр аалдыбатын тулугар теплицеда суоруот аһын солбуя сылдан олоордуохха наада. Холобура, помидор сабирдээр аалдыбатын тулугар теплицеда суоруот аһын солбуя сылдан олоордуохха наада. Холобура, помидор - окурсу, окурсу - помидор".

ПЕРЕЦ ТУҺУНАН

С. Кардашевска

Онтон аныгы хаһайкалар бари
ебулзэн олордор перецтарин
уһуан Сичилга Кардашевска "Ос-
улабытыгар олунуу ый бүтэик
үһүрүттэн распада олордуутун
аралаабылпыт. Бастаган туран, олус
ытаанык усна уһуннук үһүэрин
тин перети олордубулуг. Буорун бэ-
ринээһин помидор буоруттан атына
уох. Сизмэтин 1,5 - 2,0 см. дириңнээх
ана хаһам, 5 см. арытаан ыһыллар.
нүгэс быгылар диэри дьаһыгы плен-
наан сабыллар. 24 - 26 хонук туруо-
улар. Үнүгэстэр дьаһыкка 30 - 35
тин туораатарына 1-2 дыңнээх са-
рдах үһүэр. Туга болэмизимит бу-
даах кэһүлээһингэ кэһүлээһингэ

элбэи хуулуубат. Онтон салгыи теп-
лицаба бэс ыйын бастаки декадыгар
олордуллар. Үнүтэс 65 - 70 хонуктаах
буолуохтаах. "Калифорнийское чу-
до", "Виктория", "Молдова" суортара
ордук үчүгэйдик үүнэллэр, - дии-
бит кылгастаах сэлэгээтэ.

КАБАЧОК ТУЊУНАН

M. Hasegawa

Кабачок туһунан Маша Назарова сырдатта: "Кабачок олус түргэнник үүнэр уонна судургу, халпырыыа суох тымыһыны тулуйар үүнээйи. Кабачок 22 - 25 хонугааар рассаданан олортохко аһа эрдэ ситэр. Ото тахсыабыттан 50 - 55 хонугунан киһи сиир буолар. Билиги усуллубууһабытгар "Немчиновская", "Белоплодная", "Грибовская" суортар ордук табыллан үүнэллэр. Илинэн куоппалырдыйлар. Сүрүн умнас найаа үүнүгүз быһа тутулар. Уму эбэри куттахха сытыйыан сеп."

Ойурут аһын уонна сибэҕин арааһын үүннэрэр "Күөх эйгэ" кыргытара сүл устата оскуола үөрэнээччилэригэр уонна учууталларыгар бииртэн биэр интэриэһинэй сонунгардаах хаһыаттары таһааран, бэйэлэрин уонна арааһачыларын билиилэрин кэңэллэтэр. Кыргыттар таһаарбыт хаһыаттарын кизн тутта көрдөрөөллөр. "Хаһыат таһаарарбыгыгар кинигэ, сурунаал ааһан, бу интэриэһинэй, бу сонун, маны интэриэһиргиэхтэрэ диэбиллэтин хасыһан, булан суруйан таһаарарбыт", — диэн хаһыаттарын билсиппиннээрдилэр.

Бу курдук кыргыттар сөбүлзүн дээркытанар "Күөх айгаларын" туунан үөрэ - көтө кэлсээтилер. "Ба-
стаан курууоокка киизэрбинтигэр кы-
быста - кыбыста кириилпит, Оролор
"Оо, цветоводстволар" дизи күлзи этэ
эчилэр. Онтон билигин үүнэрбит си-
бэккиларбитин уонна ооруот астар-
бытын көрдөхпүтүнэ "Бу бийиги
үүнэрбит сибаэккиларбит, бийиги
оурсуубут, помидорбут" дизи олуун
астынабыт. Курууоокка сылдьан эмтэ-
эх үүнээйилэр тустарынан, айылба
туунан бэйэбит сурууааччыларбыт
айымныыларын кыпта билсикэн, эмтэ-
эх үүнээйилэринэн быстах ыарыылар-
га туттуллар рецептэргэ тиниз бары-
тын биллибит. Күһүн оуоруолпунт аһа
үмэн, элбэх үүнүүнү хомуйдахпытына
үөрүүбүт өссө үрдүөс. Үлээзэбит үлэ-
бит түмүктээбиттэн үөрэбит, астына-
быт уонна кизн туттабыт", - дизи кыр-
гыттар ис - истэриттэн үөрэн сырдаан
кэлсиниллэрин истэн киһи эрэ сүргэтэ
көтөүллэр. Сааскы ыһыкы кэмин
мүччү тутпакка, күөскэ үлээзн,
күһүккү хомуйуу сабана оуоруоттар-
рыттан элбэх үүнүүнү хоторон, эһиил
өссө элбээн үүнэрбит киһи дизи со-
рук туруоруман үлэһин - хамсыы сыл-
диаллар бэйэбит Чурапчыбыт олоҕо-
ро. Үлээтэн дьоллорон ололортон ор-
дук туох баар буюлуор?

Саас дун бууоллаа, дьиннээх саас - киһи самаатын өрө көтөбөр, үөрдэр уонна кэрэгтэн кэрэгэ кынат-тыгар кэрэ саас. Сарсыардааттан күн бастакы сарданаларын кытта тэнгэс муһунтан, биһртэн биһр кэрэ түгэннэри бэйэбитигэр бэлэхтээн, олохпут устун сарсынгыа эрэллээхтик хааман ыһыах.

Понедельник, 22 мая		Вторник, 23 мая		Среда, 24 мая		Четверг, 25 мая		Пятница, 26 мая		Суббота, 27 мая		Воскресенье, 28 мая	
06.00 "Доброе утро" 09.00 Новости 09.05 "Убойная сила". 10.20 "Детективы" 10.50 "Малахов +" 12.00 Новости 12.05 "Жизнь денег". Документальный фильм 12.50 Комедия "Голливудские мечты" 15.00 Новости 15.10 "Без комплексов" 16.00 Сернал "Талисман" 17.00 "Федеральный судья" 18.00 Вечерние новости 18.10 "Вне закона". 18.40 "Любовь как любовь". 19.50 Жды меня 21.00 Время 21.30 "Александровский сад". Многосерийный фильм 22.30 "Богатые тоже плачут". Документальный фильм 23.40 Ночные новости 00.00 Теория вероятности. 00.50 "Гении и злодеи". 01.20 Фильм "Любовь и пули" 02.40 Что? Где? Когда? 03.50 "Рай по заказу". Документальный фильм 04.30 Спецрасследование. "Бомжи" до 05.20		06.00 "Доброе утро" 09.00 Новости 09.05 "Убойная сила". 10.20 "Детективы" 10.50 "Малахов +" 12.00 Новости 12.05 "Кавалеры "Морской звезды" 13.20 Дисней-клуб 13.50 "Александровский сад". Многосерийный фильм 15.00 Новости 15.10 "Лолита. Без комплексов" 16.00 Сернал "Талисман" 17.00 "Федеральный судья" 18.00 Вечерние новости 18.20 "Вне закона". "Путевка в рай" 18.50 "Любовь как любовь". Многосерийный фильм 20.00 "Пусть говорят" 21.00 Время 21.30 "Александровский сад". Многосерийный фильм 22.30 Тайны века. 23.40 Ночные новости 00.00 Ударная сила. 00.50 "Бульдозерный перелом". Документальный фильм 01.40 Т/с "24 часа" 02.30 Что? Где? Когда? 04.00 Т/с "Убойный отдел" 04.40 "Родить в шестьдесят". Документальный фильм до 05.40		06.00 "Доброе утро" 09.00 Новости 09.05 "Убойная сила". 10.20 "Детективы" 10.50 "Малахов +" 12.00 Новости 12.05 "Кавалеры "Морской звезды" 13.20 Дисней-клуб 13.50 "Александровский сад". Многосерийный фильм 15.00 Новости 15.10 "Без комплексов" 16.00 Сернал "Талисман" 17.00 "Федеральный судья" 18.00 Вечерние новости 18.20 "Вне закона" 18.50 "Любовь как любовь". 20.00 "Пусть говорят" 21.00 Время 21.30 "Александровский сад". Многосерийный фильм 22.30 Тайны века. 23.40 Ночные новости 00.00 Ударная сила. 00.50 "Бульдозерный перелом". Документальный фильм 01.40 Т/с "24 часа" 02.30 Что? Где? Когда? 04.00 Т/с "Убойный отдел" 04.40 "Родить в шестьдесят". Документальный фильм до 05.35		06.00 "Доброе утро" 09.00 Новости 09.05 "Убойная сила". 10.20 "Детективы" 10.50 "Малахов +" 12.00 Новости 12.05 "Кавалеры "Морской звезды" 13.20 Дисней-клуб 13.50 "Александровский сад". Многосерийный фильм 15.00 Новости 15.10 "Без комплексов" 16.00 Сернал "Талисман" 17.00 "Федеральный судья" 18.00 Вечерние новости 18.20 "Вне закона" 18.50 "Любовь как любовь". 20.00 "Человек и закон" 21.00 Время 21.30 "Александровский сад". Многосерийный фильм 22.30 Михаил Круг. Убийство по законам жанра". Документальный фильм 23.40 Ночные новости 00.00 "Судите сами" 01.00 Триллер "12 обезьян" 03.20 Что? Где? Когда? Финал весеннего тура 04.50 "Живые игрушки для взрослых". Док. фильм до 05.45		06.00 "Доброе утро" 09.00 Новости 09.05 "Убойная сила". 10.20 "Детективы" 10.50 "Малахов +" 12.00 Новости 12.05 "Кавалеры "Морской звезды" 13.20 Дисней-клуб 13.50 "Александровский сад". Многосерийный фильм 15.00 Новости 15.10 "Без комплексов" 16.00 Сернал "Талисман" 17.00 "Федеральный судья" 18.00 Вечерние новости 18.10 "Вне закона" 18.40 "Любовь как любовь". Многосерийный фильм 19.50 Поле чудес 21.00 Время 21.25 "КВН-2006". Высшая лига. Первый четвертьфинал 23.40 Роб Шнейдер в комедии "Жизнь" 01.10 Фильм "Последняя фантазия" 03.00 Джон Кенди в комедии "Кто такой Гарри Крамб?" 04.30 Т/с "Убойный отдел" 05.20 "Подводный мир Андрея Макаревича". Док. фильм до 05.45		06.00 Новости 06.20 Комедия "Унесенные из Петербурга" 08.00 Играй, гармонь любимая! 08.40 Слово пастыря 09.00 Дисней-клуб 10.00 Новости (с субтитрами) 10.10 "Смех" 10.30 "Олег Даль - народный артист". Док. фильм 11.20 Неделя на "Фабрике" 12.00 Новости 12.10 Здоровье 13.00 "Свидетели катастрофы. Землетрясение в Сан-Франциско" 14.00 "Звезды юмора" 15.00 Комедия "Тернер и Хун" 17.00 "Док, который построил Эйфелеву башню" 18.00 Вечерние новости 18.10 "Поймать вора" 18.40 "Формула красоты" 19.30 "Большая гонимая". 21.00 Время 21.20 "Фабрика звезд" 22.40 "Весна" 00.00 Комедия "Война роз" 01.50 Фильм "Лев зимой" 04.50 Т/с "Убойный отдел" до 05.35		06.00 Футбол. Сборная Испании - Сборная России. 08.20 Армянский магазин 08.50 Дисней-клуб 09.20 "Умники и умницы" 10.00 Новости 10.10 "Непутевые заметки" 10.30 Пока все дома 11.20 "Фанатка" 12.00 Новости 12.10 Воскресный "Ералаш" 12.40 М/ф "Гора самоцветов" 12.50 Живой мир 13.50 "Звезды юмора" 15.00 "Кумир" 15.30 "Империум". Финал 16.40 "Новые песни о главном - 2006" 18.00 Времена 18.50 Фильм "Слова и музыка" (2005 год) 21.00 "Время" 21.45 Комедия "Агент Джонни Инглиш" (2003 год) 23.20 Бокс. Оскар Де Ла Хойа - Ривардо Майорга 00.00 Супергерои 01.00 Фильм "Дитя" 02.50 Комедия "Брачные игры" 04.10 Т/с "Убойный отдел" 04.50 Теория вероятности. до 05.30	
05.00 "Доброе утро, Россия!" 08.35 Фильм "Ливень", 1974 г. 10.05 "Сергей Герасимов. Богатырская симфония". 11.00 ВЕСТИ. 11.30 ВЕСТИ-МОСКВА. 11.50 "Комната смекалки". 12.45 "Частная жизнь". 13.45 ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ. 14.00 ВЕСТИ. 14.20 ВЕСТИ-МОСКВА. 14.40 Комедия "Игра на миллионы", 1991 г. 16.25 "Смокинг-орган". 17.00 ВЕСТИ. 17.20 ВЕСТИ-МОСКВА. 17.40 "Обреченная стать звездой". Телепрограмма. 18.40 Т/с "Волны". 19.40 ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ. 20.00 ВЕСТИ. 20.40 ВЕСТИ-МОСКВА. 21.00 "Спокойной ночи, малыши". 21.10 Т/с "Я тебя люблю". 22.15 "Профессия - телеведущий. За кулисами сараи". 23.15 Т/с "Коллекция", 2006г. 00.15 "ВЕСТИ+." 00.35 "Частный детектив". Авторская программа Эдуарда Петрова. 01.05 "Синемания". до 01.36		05.00 "Доброе утро, Россия!" 08.45 Т/с "Я тебя люблю". 09.50 "Испытатели. Выжить в авиакатастрофе". 10.50 ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ. 11.00 ВЕСТИ. 11.30 ВЕСТИ-МОСКВА. 11.50 Т/с "Коллекция", 2006 г. 12.50 "Частная жизнь". 13.50 ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ. 14.00 ВЕСТИ. 14.20 ВЕСТИ-МОСКВА. 14.40 Т/с "Любовь моя". 15.10 "Суд идет". 16.25 "Кулаки и партнеры". 17.00 ВЕСТИ. 17.20 ВЕСТИ-МОСКВА. 17.40 "Обреченная стать звездой". Телепрограмма. 18.40 Т/с "Волны". 19.40 ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ. 20.00 ВЕСТИ. 20.40 ВЕСТИ-МОСКВА. 21.00 "Спокойной ночи, малыши". 21.10 Т/с "Я тебя люблю". 22.15 "Исторические хроники с Николаем Садором". 1947. Соломон Михалев. 23.15 Т/с "Коллекция", 2006 г. 00.15 "ВЕСТИ+." 00.35 Фильм "Смокинг-орган" (США). 02.35 "просвет". Программа Дмитрия Диброва. до 02.33		05.00 "Доброе утро, Россия!" 08.45 Т/с "Я тебя люблю". 09.50 "Троллинг Тамирлана". 10.50 ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ. 11.00 ВЕСТИ. 11.30 ВЕСТИ-МОСКВА. 11.50 Т/с "Коллекция", 2006 г. 12.50 "Частная жизнь". 13.50 ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ. 14.00 ВЕСТИ. 14.20 ВЕСТИ-МОСКВА. 14.40 Т/с "Любовь моя". 15.10 "Суд идет". 16.25 "Кулаки и партнеры". 17.00 ВЕСТИ. 17.20 ВЕСТИ-МОСКВА. 17.40 "Обреченная стать звездой". Телепрограмма. 18.40 Т/с "Волны". 19.40 ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ. 20.00 ВЕСТИ. 20.40 ВЕСТИ-МОСКВА. 21.00 "Спокойной ночи, малыши". 21.10 Т/с "Я тебя люблю". 22.15 ПРЕМЬЕРА. "НЛО Третьего рейха". 23.15 Т/с "Коллекция", 2006 г. 00.15 "ВЕСТИ+." 00.35 Аль Пачино в остробюджетном фильме Сидни Ломета "Соборный полдень" (США). 1975 г. до 02.06		05.00 "Доброе утро, Россия!" 08.45 Т/с "Я тебя люблю". 09.50 "Мой серебряный шар". 10.50 ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ. 11.00 ВЕСТИ. 11.30 ВЕСТИ-МОСКВА. 11.50 "Музыкальные". 12.00 "Вся Россия". 12.15 Т/с "Коллекция", 2006 г. 13.10 "В поисках приключений". 14.00 ВЕСТИ. 14.20 ВЕСТИ-МОСКВА. 14.40 Т/с "Любовь моя". 15.10 "Суд идет". 16.25 "Кулаки и партнеры". 17.00 ВЕСТИ. 17.20 ВЕСТИ-МОСКВА. 17.40 "Обреченная стать звездой". Телепрограмма. 18.35 Т/с "Волны". 19.35 "Зеркало". 19.50 ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ. 20.00 ВЕСТИ. 20.40 ВЕСТИ-МОСКВА. 21.00 "Спокойной ночи, малыши". 21.10 "Юмор". Международный фестиваль юмористических программ. 23.10 Фильм "Амели" (Франция). 2001 г. 02.10 Триллер "Слепой гороскоп" (США). 2003 г. до 02.53		05.00 "Доброе утро, Россия!" 07.40 "Золотой клеш". Итоги турнира. 08.00 ВЕСТИ. 08.10 ВЕСТИ-МОСКВА. 08.20 "Диалоги с животными". 08.55 "Военная программа". 09.20 "Вокруг света". 09.50 "Субботник". 10.30 "Народный артист". 11.00 ВЕСТИ. 11.10 ВЕСТИ-МОСКВА. 11.20 "Сто к одному". 12.15 "Андрей и Компания". 13.15 "Клуб сенаторов". 14.00 ВЕСТИ. 14.20 Детектив "Найти и обезвредить". 1982 г. 16.00 "Формула власти. Ангела Меркель - федеральный канцлер Германии". 16.30 "Армен Дингарян. Заросший, это я!". 17.00 ВЕСТИ. 17.20 ВЕСТИ-МОСКВА. 18.00 ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ. 18.30 "Частный детектив". 19.00 "Народный артист". 20.00 ВЕСТИ. 20.15 "Субботний вечер". 22.10 Боевик "Скользящий" (США). 2001 г. 00.15 Фильм "Солдат" (Франция). 2004 г. 02.10 "Горячая десятка". до 02.06		05.45 Фильм "Над Тиссой". 07.25 "Здоровье". 07.35 "Сельский час". 08.00 ВЕСТИ. 08.10 ВЕСТИ-МОСКВА. 08.20 "Русское лето". 08.30 "Земля гонимая". 08.50 Фильм "Терек". 10.30 "Утренняя почта". 11.00 ВЕСТИ. 11.10 ВЕСТИ-МОСКВА. 11.20 "Городок". 11.55 "Сам себе режиссер". 12.45 "Смокинг-орган". 13.15 "Парламентский час". 14.00 ВЕСТИ. 14.20 "Фитиль №88". 15.10 "Великолепная восьмилка". 15.55 "В Городке". 16.05 Фильм "Кид-нэп". 18.15 "Смешливый размышляет". Юмористическая программа. 20.00 "ВЕСТИ НЕДЕЛИ". 21.00 "Специальный корреспондент". 21.25 Детектив "Охота за тенью". 2005 г. 23.35 Боевик "13-й округ" (Франция). 2004 г. 01.10 "Национальный интерес". 02.05 Фильм "Конвоир". до 02.56			
05.00 "СЕГОДНЯ УТРОМ" 08.05 "КУЛИНАРНЫЙ ПОЕДИНОК" 09.00 "СЕГОДНЯ" 09.20 "ЧИСТОСЕРДЕЧНОЕ ПРИЗНАНИЕ". 09.55 "Кадритный вопрос". 10.55 "СЛЕДСТВИЕ ВЕЛИ..." 12.00 "СЕГОДНЯ" 12.30 Сернал "МАРШ ТУРЕЦКОГО". 14.35 "ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ". 15.00 "СЕГОДНЯ" 15.20 Сернал "СЫЩИКИ-5". 17.35 "ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ". 18.00 "СЕГОДНЯ" 18.35 Т/с "Охота на гения". 19.40 Т/с "Доктор Живаго". 21.00 "СЕГОДНЯ" 21.40 Боевик "ВЫШИБАЛЫ". /США/ 23.20 "ВСЕ СРАЗУ!" 23.45 "ШКОЛА ЗЛОСЛОВИЯ". Ток-шоу Татьяна Толстой и Адапты Смирновой. Игорь Скиндренко. 00.45 Сернал Гранди в фильме Тинто Брасса "МИРАН-ДА". /Италия/ 02.35 "АНАТОМИЯ ПРЕСТУПЛЕНИЯ". 03.00 Т/с "ВЕРОНИКА МАРС". /США/ 03.50 Сернал "ДЕДВУД". до 05.00		05.00 "СЕГОДНЯ УТРОМ" 08.00 Т/с "Дневник убийцы". 09.00 "СЕГОДНЯ" 09.20 "СТИХИЯ". 09.50 "ПРИНЦИП ДОМИНО".											

